

blijven / en konnen de trecken in de urine niet in-drukken. Oock sommighe saecken oock werntig ghebruyck / verwoen de urine / Casia, Saffraen / Rhabarbarum, Sena, Rubiatinctorum : andere saecken gheben de urine een ander reucke / als Loock / Asperges / termentijn / soo dat-men upt dese urinen gheen secker oordeel der siekten en kan gheben.

Corte Maniere om eenich- sinds uyt de couleuren der urine de ghesteltenisse des lichaems te oordeelen.

A Enghestien dat het nu bykans de maniere is ghetworden / datter sommighe alleen dooz het besien der urine / in het af-waesen der siekten / als Waer-segghers beel weten te booz-segghen : Soo daer jemandt dit wilt naer-bolghen / dooz de glorierte ghedreben / en begeerte van ghewin / dat hy hoop-wijse verhaelt / welck hy eerst inde urine heeft bemerckt. Want dooz den om-loop / ende menichte der woorden / wordt den sin der sotten verdoert. Soo is dan een witte / ofte stroo-geele dunne urine worde boozt-ghebrucht / seght dat de maeghe / ende leber boven maeten is vercoord / datter een walghe is der wijse / ende gheen appetijt / dat de maeghe naer den eten ghespauwen worde / ende wre doot / datter veele ende supre optwozpinghen zijn / datter veel winden het lichaem doozloopen / ende datter ghemeynelijk een coude worde gheboelt / dat het hoost swaer is / ende dat het heel lichaem als sonder kracht zijnde quelt / dat hy in eten hem ontgaen heeft / ende in honde djanc-

ken

ken te dvincken / dooz retinghe van veel seupde /
 ofte dooz veel waken / ofte droefheydt / etc. Ende
 dooz dien dat sulcke urine aen de melancolijcke ober-
 comt / ende in het gheswel der milte / verhaelt
 oock haere teekenen / als is droefheydt / vzeese /
 swaere droomen / rammelinghe in de sincker zij-
 de / kloppinghe des herte / ende meer dierghelijc-
 ke. Soo verre de urine wit is / dicke ende trou-
 bel / aenghesien het dick ende taep phlegma do-
 mineert / seght dat het hooft met pijn ghequol-
 len wordt / ofte seer slaepertigh is / dat het ingke-
 wandt / ende dermen met veele humeuren belet
 worden / dat de dermen en Hypochondria met win-
 den sijn opgheblafen / ende dat de colijcke te vze-
 sen is / ende dat de maeghe met veel walghinghe
 ende braecken ghequelt wordt. De goudtgeele uri-
 ne / soo sp dunne is / beteeckent eene herte onstel-
 tenisse des levers / doost / verteerunghe des lichaems /
 wegnigh slaepens / swaere droomen / hitte van de
 palmen der handen / ende planten der voeten. Soo
 verre de selve urine dicke is / dat de galle over-
 loopt ende het lichaem onstelt / ende dat die dooz
 overgheven moet uptghewozpen worden / dat den
 mondt s'morghens bitter is / datter slayten des
 herte obercomen / dat de maeghe ende inghewant
 te heet is / ende dat meesten-beel met doost / dat
 den bypck met winden / ende kamer-ganck ghe-
 quollen is / ende datter vzeese is van den bloedt-
 loop / &c. Soo verre de selve vertwert ofte trou-
 bel is / dat de derdendaeghsche oft herte koozse
 het lichaem benautot / pijn des hoofts / waerken /
 rasernije / en onversaedsijcke doost / ende dat an-
 dere eerekenen van de koozse nu daer sijn / ofte
 haest sullen komen. De roode urine soo sp dunne is /
 ofte middelbaer / seght datter opsiedinghe des bloets
 is / ende kloppende pijn des hoofts / ende eene swaer-

te/ ende tene swaere vermoeythepde der leden. Soo
 de selve urine verwert ofte troubel is/ datter eene
 rotte kortse booz handen is. Op dese maniere in alle
 andere couleuren der urine. Soo daer geel-sucht
 is/ een herte leber / melancholie inde milte / ofte jet
 anders verhaelt altmael de teekenen die daer upt-
 ghespooten zijn/oste konnen komen. Ghy moet by-
 cans op dese maniere utwe verhaelinghen doen vol-
 ghende de onghesonde partijen des lichaems. Maer
 ghy moet eerst wijselijck / ende met schalckhepde on-
 derzacghen / hoe langhe dese sieckte is aengheko-
 men / subtelijck ofte allencracks / ende hoe sterck
 op dat ghy hier dooz mooght oordeelen / oft het een
 straffe ende langhe sieckte is. Soo verre op de urine
 veel bobbelen sijn / seght dat het hoost seer doet/ende
 met veel humeuren overlust is / oordeelt daer naer
 dat het is een slaepcrachtighepde/ ende traechepde
 der sinnen / ende dat hier upt can volghen een slaep
 ofte lammighepde / ende datter een swaerder urine
 der cateernen booz de hande is : ofte als nu de secc-
 ker teekenen der defluxie bevonden woorden / dat
 het humeur sal vallen ofte inde necke / ofte op de
 schander-blaederen / ofte in de zijde / en borst / ofte
 in de longhenen met een hoest / ofte in de lidtmae-
 ten; ende soo met de defluxie teekenen der koozfen
 by zijn / dat de pleuresie is te vresen/ naement-
 lijck soo die aldan regneert. Maer soo met de ca-
 teernen de urine olicachtich is / dat de upt-doo-
 ghende sieckte in het lichaem is / ofte konnen sal.
 Ende soo ghy cenigh deel des lichaems beuint pijn
 te hebben (want de pijn die meest moepelijck
 valt een jeghelijck haest haterck) verhaelt dan
 alle de teekenen der selve sieckte / ende ordoneert
 dan wijselijck daer toe remedien. Maer die de Me-
 decijns dooz onderforckinghe als Waersegghers wilt
 hebben / ende daer toe bedwinght / sal ghemeyne-
 lijck

lück ten onseker ende twiifelachtighen loon beho-
ren / ende den voorzichtigghen Praedtsman / sal de
vzucht van sijn raedt bekomen.

Van de uytkiepinghe der drooghen,
ofte simpele medicamenten , ende door
welcke teecken enen de vervalschinghe der
selve onderkendt worden,

Ghelijcker-wijs ons Moeder de nature heeft be-
geert / soo wel in de gebierten / als in de geslach-
ten der ghewassen / in de planten / ende die in de aerde
voortghebrocht worden / het eene uytneemender soude
wesen / als het ander op dat de veelheydt der saken /
aen elckanderen ghelijck / de doorden verstaen niet en
soude verwerren ; ende op dat 'er aldus eenigh tus-
schenheydt soude wesen / tusschen het kranch / ende
het sterck / tusschen het dun / ende grof / tusschen het
hart / ende sacht / tusschen het edel ende onedel / tus-
schen het schadelijck / ende niet schadelijck : waer
door elck bysonderlijck door sijn weerde soude geacht
worden / daerom heeft sy door een wijse raedt / alder-
lepe medicamenten / sommige tecken en ingedruckt /
waer door haer - lieden goetheydt soude kennelijck
worden / de kracht gheweerdeert / de substantie uyt-
gekooften / want door de verkiepinge wordt het quaet
van het goet afghesondert / het verstorven / van het
seughdigh / ende het vervalscht / van het waerach-
tigh ; ende dit is aen alle Apothekers soo noodsaek-
lijck / dat soo verre hy hier in niet ghe-ouffent en is /
ende voorzichtig / hy en sal sijn selven niet alleen
niet quade Drooghen bedroogen binden / maer hy sal
oock de Doctours / de ghehoopte vzucht om te nemen /
ende van de noodlijcke werckinge der selve betoob-
en